

چند پرده از زندگی امام خمینی(ره) که حامی حقوق زنان بودند

دخترم دست بدار از دل من...

دیدار زنان مسلمان با امام خمینی(ره)

انوشه میرمرعشی

علاقه امام به همسر و فرزندان و نوه هایشان را بهتر از همه شاید بتوان در میان خطوط نامه هایی دید که برای خانواده شان می نوشتند؛ بویژه نامه هایی که برای همسرشان نوشته اند...

اولین نامه را امام در فروردین ۱۳۱۲ ش برای همسرشان نوشته اند. در این تاریخ امام برای سفر «حج» راهی خانه خدا بوده اند و در مسیر و از بیروت نامه را خطاب به خدیجه خاتم ثقیفی نوشته اند. در آن زمان فرزند اول امام یعنی حاج آقا مصطفی سه ساله بوده اند...

«بسمه تعالی. تصدقت شوم، الهی قربانت بروم، در این مدت که مبتلای به جدایی از آن نور چشم عزیز و قوت قلبم گردیدم، متذکر شما هستم و صورت زیبایت در آیین قلبم منقوش است. عزیزم، امیدوارم خداوند شما را به سلامت و خوش در پناه خودش حفظ کند. [حال] من با هر شدتی باشد می گذرد؛ ولی به حمدالله تاکنون هر چه پیش آمد، خوش بوده و الان در شهر زیبای بیروت هستم. حقیقتا جای شما خالی است، فقط برای تماشای شهر و دریا خیلی منظره خوش دارد. صد حیف که محبوب عزیزم همراه نیست که این منظره

عالی به دل بچسبید. در هر حال، امشب، شب دوم است که منتظر کشتی هستیم. از قرار معلوم و معروف، یک کشتی فردا حرکت می کند، ولی ماها که قدری دیر رسیدیم، باید منتظر کشتی دیگر باشیم. عجالتا تکلیف معلوم نیست، امید است خداوند به عزت اجداد طاهرینم، که همه حجاج را موفق کند به اتمام عمل. از این حیث قدری نگران هستم، ولی از حیث مزاج بحمدالله به سلامت. بلکه مزاجم بحمدالله مستقیم تر و بهتر است. خیلی سفر خوبی است، جای شما خیلی خیلی خالی است. دلم برای پسر [سیدمصطفی] قدری تنگ شده است. امید است که هر دو به سلامت و سعادت در تحت مراقبت آن عزیز و محافظت خدای متعال باشند. اگر به آقا [پدر همسر امام] و خانمها [مادر و مادر بزرگ همسر امام] کاغذی نوشتید، سلام مرا برسانید. من از قبل همه نایب الزیاده هستم. به خانم شمس آفاق [خواهر همسر امام] سلام برسانید و به توسط ایشان به آقای دکتر [علوی] سلام برسانید. به خاور سلطان و ربابه سلطان سلام برسانید. صفحه مقابل را به آقای شیخ عبدالحسین بگویید برسانند. ایام عمر و عزت مستدام. تصدقت. قربانت؛ روح الله»^۱

برای همین موقع بررسی مسأله قوانین مربوط حقوق زن در خانواده و بویژه بحث طلاق، شایعاتی درباره تضییع حقوق زنان در قانون اساسی از سوی برخی مطبوعات زاویه دار با اسلام و انقلاب اسلامی، منتشر شد که عکس العمل جمعی از زنان را علیه مجلس خبرگان و بویژه خانم گرجی به دنبال داشت. به طوری که در عصر روز سه شنبه ۸ آبان ۵۸، تظاهراتی به وسیله اتحادیه انقلابی زنان - با گرایشات چپ - در پارک دانشجو تهران سازماندهی شد که در آن تظاهر کنندگان شعارهایی مبنی بر «منیره گرجی منتخب زنان نیست، تحمیل ارتجاع است» و یا «جنگیدیم، خون دادیم اما هنوز در بندیم» می دادند. ولی در همان روز و در قسمت دیگر پارک تظاهراتی از سوی انقلابیون برپا شده بود که تظاهر کنندگان فریاد می زدند: «بی بندوبار دیروز - مبارزان امروز» و یا «کردستان تمام شد - توطئه ها شروع شد» که در نهایت کار این دو گروه به زد و خورد و درگیری انجامید.

امام خمینی(ره) بعد از این جریانات در سخنرانی خود در تاریخ ۹ آبان ۵۸ و در دیدار خانواده شهدای ۱۵ خرداد ۴۲، به این شایعات اشاره کردند و فرمودند: «من

مهریه عروس خانم به نام ۱۴ معصوم، ۱۴ سکه آزادی تعیین شد. در ساعت ۱۵:۰۵ بعد از ظهر دیروز خطبه عقد جاری شد و پس از آن امام خمینی یک جلد قرآن مجید را امضا و به عروس و داماد جوان هدیه کردند. در صفحه اول این قرآن امام چنین مرقوم فرمودند:

بسمه تعالی

به مبارکی و میمنت عقد ازدواج بین مخدیره زهرا و آقای احمد حقیقت طلب واقع، خداوند ان شاءالله مبارک فرماید. ۱۲ اسفند ۵۸، روح الله الموسوی الخمينی» پس از جاری شدن خطبه عقد، از طرف عروس و داماد شیرینی در بین کارکنان بیمارستان قلب توزیع شد.^۲

■ ضمن عقد شرط بشود که وکیل باشد [زن] در طلاق خودش...

مجلس خبرگان قانون اساسی که تشکیل شد، تنها یک بانو توانست به عنوان نماینده به این مجلس از سوی مردم راه پیدا کند. این بانو منیره گرجی نام داشت که استاد حوزه علمیه بود. از ابتدای ورود خانم گرجی به مجلس خبرگان تدوین قانون اساسی، ایشان اهتمام ویژه ای درباره قوانین مربوط به خانواده و حقوق زنان داشت.

خمینی(ره)، یکی از افتخارات جوانان انقلابی که قصد ازدواج داشتند، این بود که امام خطبه عقدشان را بخوانند. جالب است که امام هم بعد از خواندن خطبه عقد جوانهای انقلابی تنها یک نصیحت به آنها می کردند؛ آنهم اینکه «بروید با هم بسازید»...

زمستان سال ۵۸ امام عزیز(ره) دچار عارضه قلبی شد و به ناچار مدتی در بیمارستان قلب تهران، بستری شدند. البته همان موقع هم با وجود مشکلات قلبی شان همچنان به امور کشور و مسائل انقلاب رسیدگی می کردند. آنوقت در همان شرایط بیماری و بستری بودن امام در بیمارستان، یک زوج جوان این وقتی! تصمیم گرفتند که از امام بخواهند خطبه عقدشان را در همان بیمارستان بخوانند...

«دیروز در آخرین ساعاتی اقامت امام خمینی در بیمارستان قلب، یک زوج جوان در حضور امام خمینی به عقد ازدواج یکدیگر درآمدند و پیمان زناشویی بستند. عروس خانم زهرا غلامی بلوک، پرستار بخش «آی. سی. یو» بزرگسالان بیمارستان و داماد آقای احمد داوودی حقیقت طلب، تکنسین الکترونیک بیمارستان قلب هستند که در حضور امام امت پیمان زناشویی بستند.

■ زنان بروند کار کنند اما با حجاب

امام خیلی محکم از اجرای احکام و مقررات اسلام دفاع می کردند. یکی از این اصول مسأله «حجاب بانوان مسلمان» بود که در آیات ۳۱ سوره نور و ۵۹ سوره احزاب قرآن حکیم آمده است. امام خمینی(ره) در سخنرانی که برای گروه کثیری از بانوان در مدرسه فیضیه و در تاریخ ۱۳ اسفند ۵۷ آنهم با موضوع «زن از دیدگاه اسلام» داشتند؛ در بخشی از سخنرانی خود بعد از تجلیل فراوان از بانوان مسلمان انقلابی، فرمودند: «زن ها نباید گول بخورند، زن ها گمان نکنند که این مقام زن است که باید بزرگ کرده بیرون بروند با سر باز و لخت! این مقام زن نیست...»^۳ دو روز بعد از آنهم یعنی در تاریخ سه شنبه ۱۵ اسفند ۵۷، امام در طی یک سخنرانی در فیضیه فرمودند: «در وزارتخانه اسلامی نباید در آن معصیت بشود. در وزارتخانه های اسلامی نباید زنهای لخت بیایند. زن ها بروند اما با حجاب باشند. مانعی ندارد بروند، کار نکنند، لکن با حجاب شرعی باشند، یا حفظ حجاب شرعی باشند.»^۴

■ خطبه عقد در بیمارستان قلب

در فاصله پیروزی انقلاب اسلامی تا رحلت امام